

Trag Biljke NEDELJNIK #076 - Koraci za uspešnu sadnju jagoda

Datum: 30. Mart

Kada ste poslednji put rekli "volim te"?

Ako niste dugo da li je to...

...jer ne verujete rečima, samo delima...

...jer se bojite da ćete biti "pogrešno" shvaćeni...

...jer se bojite da tako postajete ranjivi...

...jer ne osećate ljubav?...

Bašta je vreme, prevreme i nevreme. Sve nam jednako pripada.

Kratak sadržaj:

Šta je baštenski - kombinatorni niz?

Nadin kutak

Koraci za uspešnu sadnju jagoda

Pojavili su se krpelji

Najbolji prirodni način za zakiseljavanje zemljišta

Sadnja voća

U šetnji sa gorostasima by Jess

Podsetnik na rokove

Obaveštenje o novim ponudama

Ogromna većina ljudi truje zemlju hemijom. Tu spadaju i oni koji bacaju smeće svuda okolo, oni koji prskaju totalom po svom ataru, kao i oni kojima su minerali i pesticidi "must have" u uzgoju.

Zvaćemo ih trovači.

Od njih se vrlo malo razlikuju oni koji uopšte ne razmišljaju o tome šta jedu, kupuju i koliko svojim egoističnim načinom života (koji tako olako zovu napretkom) ugrožavaju planetu.

Zvaćemo ih prosečni potrošači.

Oni budni i svesni koji se bore da primenjuju biološke metode, krpe ono što gore navedene grupe kidaju, sakupljaju smeće, recikliraju, apeluju na opasnost od hemije, nude prirodna rešenja... Njih (NAS) je "prokleta" malo, ali smo radikalni i dosledni.

Slobodno možete da se zahvalite nama, Budnim, što će vaša deca imati gde da se "razmnožavaju", što smo vam "kupili dan duže izvan onkologije", sačuvali metar kvadratni i vaše planete, pokupili usput i vaše smeće. Veliki napor se ulaže kako bismo krpili vaša kidanja na hiljadu mesta odjednom.

Zovite nas krojačima!

I ovo nije kritika, ovde je o ljubavi reč. Svako jutro me budi spoznaja da je sve više krojača ali da sam i sama dala lični doprinos u očuvanju prirode. Iza mene će ostati trag, vez, šav, zakrpa.

Koordinator: Goran Pivašević

Direktor: Jovan Banović

Jutjub: Sanja i Jan Rakić, Jovan Banović, Goran Pivašević

Instagram: Katarina Kremenović

Tik tok: Jovan Banović

FB stranica: Jovan Banović, Goran Pivašević

Administratori platforme: Nada Radinić, Marko Petković, Gordana Bojanić, Mia Božić, Jasmina Nenadić, Sabina Kovačić, Nina Martinović

Autor edukativnog programa, video materijala i tekstova sam ja Biljka.

Trag Biljke je jedna od retkih samoodrživih i međunarodnih platformi koja povezuje 30 zemalja, 394 gradova.

Kada sam počinjala sve u svom životu uvek sam bila sama.

Kada mi je bilo teško uvek sam bila sama.

Kada sam prolazila proces promene i kreirala novi program bila sam napadana, "paljena", vređana i u tome uglavnom sama.

Donela sam važne odluke u životu i jedna od njih je da niko u mom okruženju neće biti sam dokle god ja imam "tih 5 minuta" da mu se posvetim. Nekada je naših 5 minuta spas za drugog.

Odlučila sam da ću uvek da nahranim gladne, da zbrinem tužne i bolesne i da će u mom okruženju svako da se oseća bezbedno.

Kada sam odlučila da proizvodim vlastitu hranu donela sam ujedno i odluku da neću da jedem onu hranu zbog koje je pobijeno na milijarde živih bića. Uzgajam baštineći mir, ljubav i život. I danas živim u raju.

Od nečeg je moralo da se počne i ja sam izabrala da to bude poverenje u Prirodu.

Kada sam odlučila da izađem među svet i učim ih onome što znam obavila sam ozbiljne razgovore sa sobom. Pred ljude se mora izaći istinom, iskustvom i čistog obraza!

Tada su mi govorili da zaštitim svoje znanje, autorski rad, intelektualnu svojinu ali znate šta je najvažniji dogovor koji sam postigla sa sobom: ja ću pred ljude celim sopstvom i svime što jesam, a ako će neko da bude loš, kradljivac, to je njegov problem. Meni je važno da ja mirno spavam.

A miran san vam je...

Na stotine poruka zahvalnosti koje dobijam.

Na stotine srca koja mi šalžete.

Vaše pune korpe hrane.

Vaše šake otpora!

Ja, Čistoobrazna Biljka, tvrdim da je danas ljudima dosta šarlatana i da im je potrebna podrška. Mnogo, ali baš mnogo je lep osećaj kada se pojavim u javnosti ljudi me gledaju s nežnošću, prilaze kao da sam deo njihove porodice i često imaju potrebu da me zagrlje. Onako ljudski toplo zagrlje!

Sretneću ja jednom svoju rođaku. Prošlo je puno vremena od poslednjeg susreta kada je bila direktor jedne firme i pričala mi je o svojoj karijeri i planovima. U ovom susretu saznajem suštinu njene mudrosti. Išla je na kurs za šnajderku i bila je srećna. Rekla mi je da je ona pravi "čovek u tranziciji" i da gradi svoje duševne amortizere praktičnim veštinama. To njeno "čovek u tranziciji" me drži i danas, a prošlo je 10 godina od tog događaja. Njena firma, u kojoj je bila direktor, je propala. Ona danas živi od zanata.

20 000 ekonomista na Birou u Srbiji ali ona ima veštinu od koje živi.

Zašto vam delim ovo priču?

Zato što se nalazimo usred velikih promena. Na klimatske i geopolitičke promene ne možemo da utičemo jer je to proces koji je počeo i traje, trajaće i menjaće klimu i celu planetu. Usred tog procesa jedino što možemo je da se prilagodimo i menjamo sebe i navike, pre svega sopstvenu bezbednu energiju. Mi uglavnom razornom energijom delujemo na sebe. Trenutno kontinent i planine imaju istu klimu. Preko leta kontinent i primorje imaju istu klimu. Na nama je da se prilagodimo i da ne očekujemo proleće u aprilu. Vidim da se biljke prilagođavaju, čak bolje plodonose. Rekla bih da će se veći deo voća i održati. Samo čovek stoji u mestu i oplakuje neko bivše vreme. Sve je u očekivanjima!

S obzirom da sam prošlu nedelju tešila ljude jer misle da kasne, a ove tešim ljude jer misle da im biljke kasne pozivam vas da se zaustavite za trenutak i da otvorite energetska vrata i da pustite da sve to kroz vas prođe kako biste zaista i videli da imamo:

- sve duže tople zime u kojima uzgajamo mnogo više kultura nego ikad
- da naši kalendari imaju toliko mnogo turnusa i ponovljene setve da vas čeka hrana svakako

- da se ja godinama spremam za ove promene i da ću vas voditi do cilja ako se prepustite

A šta je cilj? Konverzija tla, biljke i čoveka. Rekla bih trening za bolju planetu.

A zašto je bitna rođaka u ovoj priči?

Naučila me da **mudri ljudi protiču** dok ostali **pružaju otpor promeni**.

ŠTA JE BAŠTENSKI - KOMBINATORNI NIZ?

Većinu zanimljivih tema sanjam. Pred zoru osetim u snovima jasnost i poruku koju zapišem čim se probudim. Nekada te poruke nisu jasne, ali se tokom dana rasvetle pa tako i nastaju sve kombinacije za sadnju koje često snimamo. Baš u snovima.

Jutros sam sanjala niz. Baštenski niz kao osnovni element biljne kombinatorike. Niz je jedan red u bašti koji podrazumeva smenu kultura koja ima smisao u skladu sa dužinom vegetacije, plodoredom i afinitetom rasta. Jedan niz se dalje uklapa u celi kombinatorni sistem i tako dobijamo integralni sistem zaštite, celu gredicu koja funkcioniše.

Jutros sam sanjala niz koji u sebi sadrži biljke: rukolu, spanać, kupusarice, nisku boraniju, rotkvu i blitvu. Ovo ujedno podrazumeva da se u toku sezone u samo jednom redu u bašti uzgoje sve ove kulture, a niz nas nužno vodi u zatvoren sistem berbe tokom cele godine.

Datumi setve su sledeći.

Prvo posejemo spanać i rukolu na 20 cm razmaka 01.03. sejemo ih u istom redu naizmenično.

Nakon toga između spanaća i rukole ubacujemo sadnice kupusarica i to kupusa, kelerabe ili glavatog kelja na 30 cm razmaka od 01.04.

Ove kulture će se ubrati do 01.08. kada se ubacuje seme niske boranije, sorta žuta olovka sa najkraćom vegetacijom. Nju beremo do prvog mraza kada je režemo i iza nje, na njen koren koji je azotofiksator ubacujemo sadnicu rotkve i blitve naizmenično na razmak od 20 cm.

Ove kulture će nas hraniti do marta naredne sezone kada ih vadimo i na njihovo mesto ponavljamo niz.

Ovo je važno jer u tom nizu imamo smenu kultura u skladu sa plodoredom.

Zato, jedna red u gredici možete da iskoristite kao sadnju samo jedne kulture za celu sezonu što većina i radi ili da pravilnom smenom kultura, pravilnim izborom u samo jednom redu uspešno uzgojite čak 6 kultura.

Ovo je samo jedan primer baštenskog niza. Svaka gredica ih ima makimalno 6 u zavisnosti od dinamike. Na taj način se postiže veća berba sa manje površine, ali i

veća efikasnost baštovana. Ako negujete, hranite i branite jednu gredicu umesto nekoliko i to za iste prinose vaša efikasnost se svakako povećava.

Projekat bašte je urađen po ovim principima ali i jednom vrlo važnom u koji se uklapaju baštenski nizovi – **to su zone**. Uklapanje kombinatorike u zone je vrlo složeno jer iako baštovani sve postavbe na početku kao jasnu sliku na osnovu naših video materijala u jednom trenutku zaglave. Zapetljaju se.

To su najčešći čvorovi koje sam morala da rešavam na individualnom programu. Kako naći početak u bašti u kojoj je baštovan vrlo loše pozicionirao zone? Pa verujte da mi to uvek iziskuje najviše vremena ali je i najlepša pobeda kada to rešim. Uvek rešim.

Problem nastaje u tome što je individualni program za ovu sezonu isključen kao ponuda pa ja nisam više dostupna za ta raspetljavanja. Zato smo pripremili gotova rešenja, Projekte bašte koje treba samo da pratite i oni će vas dovesti na pravo mesto – baštu koja hrani cele godine.

Objavili smo i rok do kada će Projekti da budu dostupni i to je 15.05. kada se povlače iz prodaje.

Više informacija o Projektima bašte možete pročitati ovde: <https://tragbiljke.com/projekti-bio-baste/>

NADIN KUTAK

Piše: Nada Radinić

Ovih dana nam vremenske prilike priređuju pravi proljetni reality show. Oštar pad temperature, kiša, jak vjetar, tuča, snijeg... svatko je dobio bar nešto od toga, a neki, na žalost i cijeli paket. Proljeće je krenulo obećavajuće, sunce nas je izvuklo van, zemlja se počela zagrijavati i svi smo se malo opustili.

Iz kuće i podruma ljetne kuhinje sam iznijela sve biljke koje su bile na prezimljavanju, uvijek to radim oko 20. ožujka. Nakon početnog uživanja u lijepom vremenu, taman kad si kažem: "E, sad je to to", krene opet ringišpil. Tako je to s prirodom, ona ima zadnju riječ.

Prije ove promjene vremena, držala sam toploljubive biljke vani što sam duže mogla, ionako su se već dobro adaptirale i unijela ih tek kad je vjetar ozbiljnije zaprijetio. Na žalost, u mojoj kući ima jako malo adekvatnog prostora za držanje rasada i svake sezone u ovo doba mi padaju na pamet razno rezne „instalacije“ i praktična rješenja koja bi mi baš odlično riješila ovaj problem, ali uvijek to ostaje samo ideja, ni blizu realizaciji.

I sad opet kreće ona, svima nam zajednička i poznata rutina: iznesi – unesi, iznesi – unesi. Naša vrtlarska teretana, malo zagrijavanja za sezonu. Sad nam predstoji red sunca i topline, pa opet red zahlađenja. Nakon tih proljetnih prevrtljivosti, biljke već počinju gledati s blagom sumnjom: "Hoćemo li danas van ili ostajemo unutra?" Biljke gledaju nas, mi gledamo prognozu, a prognoza radi što želi.

Ponekad je smiješno kako s vremenom sve to prihvatimo bez uzrujavanja i velike brige. Ako možemo preživjeti proljeće koje u jednom tjednu prođe kroz tri godišnja doba, možemo stvarno svašta. To je čar vrtlarenja. Možda je baš to ono što mi je najdraže - ta naša sposobnost da se prilagodimo bez previše filozofije. Da se malo nasmijemo, malo preorganiziramo i nastavimo dalje kao da je to najnormalnija stvar. Jer u našem svijetu zapravo i je.

Negdje između tog nošenja tegli, provjeravanja temperature i traženja "još samo jednog mjesta" za presadnice, ponovo osjećam ono isto ushićenje i nestrpljivost pred sezonom. Nju ne mogu predvidjeti i uopće ne mogu znati što i koliko ću ubrati. Gledam u divne presadnice patlidžana sorte Casper i veselim se njegovim sasvim bijelim plodovima bez imalo gorčine, ali ne znam da li ću ih uopće ubrati. Hoće li put do berbe biti lak, težak ili će berba sasvim izostati? Hoću li uspjeti uzgojiti chufa nuts? Kakvo će biti stanje s voluharicama i puževima? Hoće li se Jeruzalemska puterica i Gazela opet natjecati koja će biti rodnija? Hoće li me i po treći put taj tvrdoglavac čajot ostaviti bez i jednog ploda? Koje će mi biljke obilježiti ovu sezonu? Na stotine takvih pitanja mi se nižu u glavi.

Stojim pred sezonom kao i svaki put do sad, s velikom znatiželjom, veselim se svemu i prihvaćam unaprijed dobitke i gubitke. Svi mi znamo vrtlariti puno bolje nego što to činimo, ali hoće li se okolnosti posložiti tako da možemo dati svoj puni potencijal? Pa hajde da vidimo što nas čeka ovaj put!

Pošto znate da ja mogu naširoko i nadugačko o vrtu i vrtlarima, o bubama i biljkama, ovdje presjedamo na već poznatu destinaciju - moj blog „Probaj ovako“, pa kliknite na link koji će vas u trenu preseliti u drugi dio Nadinog kutka.

[nadin-kutak-76](#)

Lijep pozdrav! ❤️

KORACI ZA USPEŠNU SADNJU JAGODA

1. Izbor mesta

Jagode traže puno sunca ali ne previše pa je idealno mesto poluhlad sa 6 sati sunca dnevno. Drenaža im je jako važna pa izbegavajte mesta na kojima se zadržava voda. Najbolje uspevaju u dobro uhranjenim PMovima ili rastresitom i humusnom zemljištu sa pH 5,5 do 6,5. to znači blago kisela.

2. Priprema permamodela

Postavite kabasti sloj na koji se stavlja sloj sena. Dovoljno je 10 cm sena. Nakon toga je potrebno staviti stajnjak u nešto većoj količini, do 4 lopate na metar dužni. Preko stajnjaka se stavlja ponovo seno oko 10 cm visine i sve dobro zalije aktivatorom. Jagode se sade u nešto dublja i dobro uhranjena gnezda.

3. Izbor sadnica

Biraj zdrave i pouzdane sadnice. Ako pogrešiš u izboru sadnica gubiš celu sezonu ali i vreme koje ulažeš u negu oko njih. Ima puno prevara kada su u pitanju jagode pa je mnogo važno da ih nabaviš iz pouzdanih izvora. Neka sadnice budu zdrave sa dobrim korenskim sistemom. Bolje je sadnice u startu platiti i malo više, ali da je izvor pouzdan.

4. Sadnja

Razmak:

30cm između biljaka

30 cm između redova

Saditi tako da koren bude u zemlji, a srce biljke (kruna) iznad zemlje. Ne sme se posaditi dublje od granice korena jer to izaziva truljenje biljke. Ako ih posadimo preplitko to izaziva sušenje biljke. Mera je ovde jako važna.

5. Zalivanje i malčiranje

Redovno zalivanje podrazumeva jednom u dva dana nakon presadnje. To podrazumeva prvih 10 dana, a nakon toga obilno jednom nedeljno ili instaliranje sistema za navodnjavanje (kap po kap idealno). Kada se sade u PMovima jagode su u startu malčiranje, ali ako ih sadite u zemlji savetujem visoko malčiranje odmah i pre postavljanja sistema za zalivanje. Jagode ne vole sušu ali ni previše vode pa vodite računa da ne preterate ni u jednom ni u drugom.

6. Nega posle sadnje

Prvi cvetovi se uklanjaju kod većih zasada, ali iako je to savet struke ja to nisam radila. Jagode su biljke sa kratkom životnom vegetacijom i bez obzira što se ne uklanjaju svetovi razvijaju čvrst koren i obilno rađaju u drugoj, trećoj i četvrtoj godini. Ono što preporučujem je redovna prihrana sa TBĐ na bazi P, a za tu svrhu je idealna ambrozija ili pirevina. 1 kg biljke mase stavite u 10 l vode i nakon fermentacije od 15 dana može se koristiti u razblaženju 1:10 sa vodom. Podsećam vas da je to ujedno i besplatno hranivo iz prirode. TBĐ se može staviti u cisterne i u sisteme za zalivanje pa se posao odrađuje bez nekog velikog vremenskog uloga.

Osim ishrane potreban je i preventivan tretman kao i za svako voće i ponoviću recepture:

---PRIRODNI INSEKTICID OD GORKOG PELINA

150 g suvog gorkog pelina

10 l vode

Sipajte pelin u vodu. Ostavite da odstoji preko noći i kuvajte pola sata. Poklopite da se ohladi. Procedite i prskate voće ili povrće razređeno 1:3 sa vodom.

Prskate 3 dana zaredom u toku sezone kada su biljke napadnute.

Imamo 3 vrste prskanja:

1. Zimsko

2. Prolećno/letnje SEZONSKI TRETMAN

3. Tretman kada su biljke napadnute

1. Zimski tretman se radi kada se smiri vegetacija od decembra do februara.

Podrazumeva prskanje nerazređenom tečnošću koju ste dobili iz recepta iznad. Tretira se 3 puta zaredom ili na nedelju dana. To zavisi od vremenskih uslova.

2. Prolećno/letnji tretman pocinje od marta i traje do sazrevanja plodova. Odvija se na 15 dana.

3. Kada su biljke napadnute prskate 3 dana zaredom razređenom tečnošću.

PAŽNJA! NE SME SE PRSKATI ZA VREME OTVORENOG CVETA!

---SISTEM PRSKANJA VOĆNJAKA, LOZE, BOBIČASTOG VOĆA (kovrdzavost, Monilija, Ervinija, plamenjača i svi gljivični poremećaji) – JUHA OD RASTAVIĆA ILI PRESLICE

RECEPT:

150g suve preslice ili 1kg sveže (zamena je bršljan, mrtva kopriva, pirika)

10l vode

Potpiti biljku i ostaviti je preko noći u vodi. Sutradan kuvati tako da vrije pola sata. Poklopiti da se ohladi i ohlađeno procediti.

Imamo 3 vrste prskanja:

1. Zimsko

2. Prolećno/letnje SEZONSKI TRETMAN

3. Tretman kada su biljke napadnute

1. Zimski tretman se radi kada se smiri vegetacija od decembra do februara.

Podrazumeva prskanje nerazređenom tečnošću koju ste dobili iz recepta iznad. Tretira se 3 puta zaredom ili na nedelju dana. To zavisi od vremenskih uslova.

2. Prolećno/letnji tretman pocinje od marta i traje do sazrevanja plodova. Odvija se na 15 dana.

3. Tretman razređenom tečnošću 3 dana zaredom

PAŽNJA! NE SME SE PRSKATI ZA VREME OTVORENOG CVETA!

Tretman se vrši razređenom tečnošću: na 1l tečnosti koju ste dobili iz recepta gore dodaje se 5 l vode.

Preparat se koristi kod prevencije ili terapije gljivičnih poremećaja. Preparat može da stoji 7 dana u frižideru i upotrebljava se po istoj recepturi. Preparat se može zalediti pa

se tako rok upotrebe produžava na godinu dana. Ako preparat ostane na toplom duže od 24 h ne može se koristiti jer je počeo proces fermentacije i tada ga možete koristiti kao TBĐ.

Svaka napadnuta biljka se mora dohraniti. Kada smo bolesni i sami pojačavamo ishranu, ne pijemo samo terapiju. Jako je važno da znate čime ćete da hranite napadnute biljke. S obzirom da se uvek napada prvo lišće, a da je lišće osnov za nesmetanu fotosintezu jako je važno da uvek imate u rezervi TBĐ na bazi N.

7. Izbor sorti

Prvo ću vas upoznati sa sortama koje možete lako da nabavite u regionu.

Vrlo rane sorte

Alba - veoma rana, visoki prinosi, krupan, čvrst plod (dobar za prodaju), otporna i prilagodljiva.

Kviki (Quicky) - jedna od najranijih sorti i ima jako dobar ukus i stabilan prinos.

Rane sorte (vrlo popularne)

Kleri (Clery) - odličan ukus i aroma, a dobro podnosi naše klimatske uslove.

Srednje rane (za produženje sezone)

Asia - vrlo sladak i atraktivan plod, a daje i visok prinos.

Kasnije sorte (ako želiš dužu berbu)

Marmolada - veoma rodna i jako dobra za preradu.

Roksana - krupni plodovi, dobra za prodaju i ono što je za turnuse važno kasnije sazreva.

Ono što imam ja u svojim nasadima je sledeća kombinacija:

Alba, kao rana i vrlo pouzdana sorta, zatim Kleri koja je možda i najukusnija jagoda, pa na kraju Asia koja spada u sorte za produženu berbu i na taj način imam 4 nedelje berbe jagoda bez prekida.

Najčešće greške kod sadnje jagoda su:

sadnja preduboko, loše sadnice, previše vode (trulež), sadnja u hladovini, sadnjabez malča. Jedne godine prolazila sam pijacom i videla čoveka koji je stajao na ulici i prodavao jagode. Pitala sam ga da li je pouzdana sorta jer nisam imala nameru da kupujem jagode jer vozim bicikl pa je to malo nezgodno, ali je za njih garantovao. Naravno, osim što sam se prilično namučila da prevezem na biciklu 100 sadnica tako da ih ne polomim osim lošeg iskustva ništa nisam dobila. Prevare oko jagoda su jako česte pa savetujem uvek samo pouzdan izvor. Nije tu reč o novcu već o vremenu koje se izgubi.

Saveti iz iskustva baštovana kroz sezone

Ako želiš jagode samo za prodaju kupi sorte Alba i Roksana.

Ako želiš jagode za ličnu upotrebu kupi sorte Kleri i Asia.

Ako želiš sorte za ranu i brzu zaradu od prodaje proizvoda kupi sorte Kviki i Alba.

Kombinacije sa jagodama

Na našem kanalu ima mnogo kombinacija s jagodama i funkcionalne su ali praksa je pokazala da jagode najbolje uspevaju same i to pre svega zbog vreža koje puštaju i koje se mnogo teže kontrolišu kada su jagode u kombinacijama. Ukoliko vam vreže „pobegnu“ prinos se smanjuje, a u narednoj se zoni vam je jako teško da takvu gređicu sređujete.

Rok za sadnju

Sadnja počinje od 15.03. i traje do 01.05. idealno vreme za sadnju je početak aprila.

POJAVILI SU SE KRPELJI

Imamo mnogo prirodnih načina za rešavanje ovog problema i dobro je da se kombinuju pa ću ovde napisati nekoliko načina za odbranu od krpelja na prirodnoj bazi.

1. Eterično ulje lavanda, odbija krpelje i druge insekte. Pomiješajte 10 do 15 kapi s vodom (200ml) ili uljem (npr. bademovo) i nanosite na kožu ili odeću.
 2. Ulje eukaliptusa, jedno od jačih prirodnih sredstava i djeluje kao repelent. Takođe se pomeša 10 kapi sa uljem badema ili bilo kojim uljem. Ne savetujem mešanje sa vodom. Ulje badema biram zbog jako prijatnog mirisa.
 3. Neem ulje je prirodni insekticid i može se nanositi na kožu (razblaženo). 10 kapi u 500 ml vode. Ovo je savet jedne od baštovanki jer ja lično nisam koristila neem ulje.
 4. Gorki pelin (čaj ili ekstrakt), ima jak miris i odbija krpelje. Koristi se kao sprej za biljke i travu.
 5. Ruzmarin ima repelentni efekat i možete da napravite jak čakj i da prskate biljke, dvorište i sebe pre odlaska u prirodu.
 6. Sprej od limuna i sirćeta se jednostavno pravi. 200 ml vode u koju se stavi sok od jednog limuna i kašika jabukovog sirćeta. Tako se dobija sprej za odeću jer maskira miris kože koji krpelji prate.
 7. Sadnja biljaka koje odbijaju krpelje kao što se nana, timijan, lavanda u bašti ili oko prostora na kome najviše provodimo vreme.
 8. Održavanje dvorišta je jako važno kao što je redovna košnja, uklanjanje lišća i vlage jer krpelji se zadržavaju na senovitim i vlažnim mestima i dubokoj travi.
- Nadam se da sam pomogla da nam sezona bude prijatnija i sa manje ugriza.

NAJBOLJI PRIRODNI NAČIN ZA ZAKISELJAVANJE ZEMLJIŠTA

Postoje kulture koje trebaju ekstrakiselo zemljište i to je jedna od čestih tema na našoj platformi. Kada sadimo borovnice osnov za uspešan uzgoj jeste upravo ekstrakiselost koja se postiže često teško i samo upornošću pa ću vam napisati kako sam to ja postigla s obzirom da uspešno godinama uzgajam borovnice. Moje borovnice su posađene u zemlju, ne u saksije.

1. Upotrebila sam treset (kiseli treset) to je ujedno najvažniji materijal za uzgoj borovnica. Koristi se kiseli treset sa pH 3,4 do 4,5. treset se meša sa zemljom i stajnjakom.

Zemlja: treset: stajnjak - 3:2:1

2. Pomogla mi je borova kora i iglice. Prirodno zakiseljuju zemljište dok se razgrađuju i koriste se kao malč (5 do 10 cm), dodatak u zemlji kod sadnje. Redovno sam malčirala korom i iglicama, a li sam iglice i dodala u rupe kod pripreme. Iglice se mešaju sa gore pomenutom mešavinom ali samo ako imamo jesenju, ozimu pripremu rupa. Rupe se iskopaju, pune mešavinom i slojem iglica i tako pripremkjene dočekaju sadnju borovnica u proleće.

3. Dodavala sam kompost od lišća (posebno hrast, bukva, bor) koji rade sporo ali stabilno zakiseljavanje. Ujedno poboljšavaju strukturu tla.

4. Dodavala sam i talog od kafe (umereno) jer blčago zakiseljuje i dodaje se u malim količinama oko biljaka. Ovo ne savetujem ukoliko borovnice uzgajate u saksijama.

5. Pravila sam zelena đubriva (npr. lupina) jer prirodno snižavaju pH i koriste se pre sadnje. Zeleno đubrivo sam upotrebila u jednom delu imanja tako što sam lupine posadila pre same sadnje borovnica, oborila ih i na njihovom mestu posadila borovnice.

6. TBĐ od borovih iglica mi je mnogo pomoglo da postignem obilan urod. Savetujem da ovo đubrivo imate svi vi koji uzgajate borovnice kako biste izbegli kupovinu sumpornih preparata koji se savetuju kod uzgoja borovnica. ! kg bilo kakvih borovih iglica potopite u 10 l vode i nakon malo duže fermentacije od 3 nedelje (obavezno jer sporo fermentišu) koristite ih razblaženo 1:10 sa vodom na 15 dana. Doza je na početku mala, 1 l po biljci, dok danas dajem 10 l po biljci.

Za sigurnu i uspešnu sadnju postupi ovako:

Iskopaj rupu 40x40x30

Napravi mešavinu 321 iz početka teksta

Posadi borovnicu

Pokrij malčem (iglice ili kora)

Najvažnija informacija koju mnogi previde je da voda takođe utiče na pH.

Ako zalivate tvrdom (krečnom) vodom pH raste pa je zato idealno da ih zalivate kišnicom.

Ako nemate tvrdnu vodu stavite u 10 l vode 1 kašiku sirćeta ali to je samo za hitne intervencije. Svako ko uzgaja borovnice zna da mora za njih posebno da sakuplja kišnicu.

Najčešće greške koje pravite sa borovnicama je sadnja u običnu zemlju bez treseta. I zalivanje tvrdom vodom stalno.

SADNJA VOĆA

Ova nedelja je na svim poljima obeležena sadnjom voća. Sada ću na jednom mestu da povežem sve što je potrebno da znate o sadnji voća.

Za sve vas koji nisu upućeni u moj radni opus, ja sam 15 godina samo sadila voće dok nisam došla do tačke u kojoj više nemam gde da sadim. Ono što imate priliku da vidite na kanalu je samo segment malog voćnjaka, koji je postavljen pored bašte, ali imanje je veliko i imam puno voćnjaka. S obzirom da je i samo Motivaciono baštovanstvo zahtevno i komplikovano ja sam snimanje fokusirala na baštu i vrlo malo snimam voćnjake. Posadila sam sve voćne vrste i to u brojkama od stotinu po vrsti. Pola toga sam ukalemila. Sada ubirem plodove svog dugogodišnjeg rada. Voće je posađeno u sortnim turnusima i nikada ne dospeva ogromna količina koju nije moguće savladati. To je prednost mudrog odabira sorti.

Vrlo je važno da znate šta je sve neophodno uraditi kod sadnje voća.

S obzirom da imate u prvom Nedeljniku tekst o tome kako da isplanirate voćnjak neću se ponavljati.

Počinjem od tačke u kojoj ste izabrali šta ćete da kupite. Idemo po koracima:

Odredi strukturu tla jer od toga zavisi kako ćeš birati podlogu na kojoj su kalemjene voćke. Imamo kratki video na tu temu. Potrebno je da utvrdiš da li je tvoje tlo glineno, humusno, peskovito, ali konačno najbolja je mešavina sve tri grupe. Da biste odredili grubu strukturu tla potrebno je da iskopate rupu u dubini do 30 cm minimum. Uzmete zemlju u ruku i zgnječite je. Ako se lako formira oblik onda je u pitanju glina, ako se formira oblik, ali se i mrvu u ruci, onda je mešavina sa humusom i ako se odmah mrvu bez mogućnosti da napravite oblik, onda je reč o peskovitom tlu. Samo glineno tlo pravi velike nevolje jer često gubimo sadnice, a peskovito tlo podrazumeva obilnije zalivanje voća. Ove uzorke uzmi sa različitih delova parcele koja je predviđena za voćnjak. U skladu sa strukturom izaberi podloge za tvoje sadnice.

Razmak kod sadnje voća mora da bude veći nego što će ti preporučiti u rasadniku. Oni prodaju sadnice i cilj im je da prodaju više, a kod intenzivnog voćarstva razmaci su vrlo mali. To su fabrike na otvorenom. Ako napraviš mali razmak budi spreman za ozbiljnu obuku iz orezivanja, ili da plaćaš održavanje voćnjaka. Ako želiš bio voćnjak razmak mora da bude minimum 6 m, jer je važna prozračnost kao prevencija nevolja.

Ali zato u naredne 3 godine možeš da formiraš PMove (perma modele) između voćaka i tako iskoristiš prostor. Ujedno će PMovi kao direktni komposter da hrane voćnjak. Sada vam ide tabela preporučenih razmaka.

Rupe moraju da budu 40x40x40 cm. Ako je glina, zemlja se mora promeniti. Postavlja se pitanje šta će se desiti kada koren udari o glinu... imam rešenje i za to.

Kod sadnje je važno da odradiš prioritete aktivnosti kao što je orezivanje korena i stabla. Većina baštovana kada kupuje svoje prve voćke pazi na svaku grančicu, pup, a pri tome ne znaju da je sve to potrebno skinuti, jer u startu sa biljke skidaš nepotrebne viškove i formiraš krošnjju. Zato koren orezuješ, skidaš oštećenja i skратиš ga od 2 do 4 cm. Ovde mislim na mali korenov sistem koji biljku hrani. Ovaj veliki je samo stabilizator, nosač stabla. Zatim oreži i stablo tako što ćeš ga skratiti na visini gde želiš da formiraš krošnjju, a sve grančice ispod toga skidaš. Neko je pravilo da to bude 1,2 m, ali to zavisi od sadnice. Vrlo često su na primer breskve niske i pune bočnih grančica, pa je tada dovoljno da svaku bočnu grančicu skinete. Ako to ne uradite imaćete nisku krošnjju koju je teško održavati, i nju i oko nje.

Obavezno nabavite voćarski balzam jer se svaka rana ili rez moraju premazati balzomom.

Kada sadite voćku nemojte da ukopavate duboko jer kalem mesto mora da ostane iznad zemlje. Nećete pogrešiti ako posadite biljku do one linije do koje je bila posađena u rasadniku.

Kada posadite voćku obavezno je zaštitite od divljih životinja. Voćka ne sme da prenoći nezaštićena. Imate veliki izbor mreža, a u epizodi koja je izašla ove sedmice na YouTube kanalu „ 5 osnovnih aktivnosti u voćnjaku u zimskom periodu“ ih pokazujem.

Obavezno postavite kolac u odnosu na vetar i vežite voćku.

Voćke se zalivaju ukoliko nema padavina u letnjem periodu na 15 dana.

Voće u prvoj sezoni se ne tretira preventivno čajevima ali se dohranjuje. Dohrana se radi u februaru, mesec dana pre buđenja biljaka. Za dohranu možete da koristite stajnjak, kompost, granulirani stajnjak ili TBĐ od ambrozije.

Voćke se hrane u širini svoje krošnje ali vaš mladi voćnjak, koji je tek posađen, nema neku krošnjju pa je najčešće pitanje kako dozirati dohranu.

Stajnjak – 1 lopata

Kompost – 2 lopate

Granulirani stajnjak – 3 šake

TBĐ ambrozija – 5 l po sadnici

Ako imate glinu u voćnjaku obavezno obavite setvu deteline. Detelina ima ulogu da hrani tlo i voćke ali i razbija glinu. Njen koren prodire i na deset metara u dubinu. Ako ste voćke posadili u glinenu parcelu, zamenili zemlju kod sadnje, tada ste napravili

nešto kao saksiju za svoje biljke i u jednom trenutku imaćete problem. Zato posadite voćke i nakon sadnje obavite setvu deteline. U trećoj godini, kada se očekuje da koren posađene voćke udari u glinu, posejana detelina će već odraditi dobar deo posla za vas. Ako detelinu kosite malčerkama vi ujedno i hranite voćnjak Azotom koji je malim sadnicama na početku neophodan.

Sada ste spremni za sadnju.

U ŠETNJI SA GOROSTASIMA BY JESS

Priče o lekovitom bilju – *Plantago lanceolata* L. i *Plantago major* L. – Bokvica

Kad porastem želim da postanem travar!

Eto nas opet natrag, na još jedno čavrljanje o malim, a gotovo neprimetnim džinovima. Za bokvicu postoji mnogo sinonima: (dugi) trputac, konjsko rebro, muška bokvica, ženska bokvica, pitoma bokvica, ženski žilovlak... Raste doslovno svuda i ako samo malo pogledate naći ćete je tik ispred sebe. Na našim podnebljima ima dosta vrsta, ali najrasprostranjenije su muška (*P. lanceolata*) i ženska bokvica (*P. Major*). Mada je biljka hermafrodit (ne postoje muška i ženska bokvica) ova je podela u narodu ustaljena, a nastala je verovatno da bi se nazivima razgraničile 2 vrste koje se i izgledom razlikuju jedna od druge: “muška” bokvica ima duguljaste, uske, šiljate listove i cvasti koje su kratke, male, jajolike i okruglaste, dok “ženska” ima široke, jajaste, sjajne, debele listove na kratkoj peteljci, cvasti su joj sivkaste/ružičaste, valjkaste na dugačkoj stabljici. Iščitavajući literaturu i različite izvore može se zaključiti da je hemijski sastav ovih vrsta gotovo isti, te su stoga njihovo dejstvo i upotreba slični. List bokvice u sebi sadrži: vitamin C, A i K, saponozide, fitoncide, iridoidne glikozide, šećer, eterično ulje, velike količine sluznih jedinjenja, Fe, Ca, pektin, salicilnu i fosfornu kiselinu. Muška bokvica sadrži još i veće količine silicijumove kiseline, dok ženska bokvica sadrži alantoin.

Upotreba u lekovite svrhe je zaista raznovrsna: oboljenja organa za disanje (nadražajni, uporan i magareći kašalj, astma, za iskašljavanje nakupljenog sekreta pluća, pa čak i kod tuberkuloze pluća), kod hroničnih upala creva, krvarenja (čirevi i hemoroidi), želudačnih bolesti, crevnih parazita i probavnih smetnji; kod problema urinarnog trakta...Richard Willfort kaže: “Trputac (bokvica) djeluje na stezanje te se s uspjehom upotrebljava kao biljka za rane. Listovi tripuca smiruju krvarenje rana, a liječe i opekotine; listovi se zgnječe, premažu bjelanjkom i stave na opekotine.” Dakle, suši rane i čisti ih. Tucakov takođe kaže da deluje protiv raznih upala kože i sluzokože, povećava lučenje tečnosti u plućima, smanjuje učestalo mokrenje, povoljno deluje na organe za varenje (grčevi, proliv, čir na dvanaestopalačnom crevu i želucu).

Sirup od bokvice prodaje se u svakoj apoteci za ne tako male novce, pa uvek možete da ga napravite sami, pritom znate šta se u njemu nalazi, a mislim da je danas to postalo luksuz. Dr. Tucakov daje recept: sveže i mlade listove (beru se dok je biljka u cvetu) dobro oprati i samleti na mašini za meso, potom kroz neku tkaninu procediti

sok. Dodati meda u duploj količini, ili prokuvati sa duplom količinom šećera 10ak minuta. Pije se 4-5x dnevno po jedna kašika.

Richard Willfort daje sličan recept kao dr. Tucakov, koji se jedino razlikuje u postupku pripreme, mada je za njegovu pripremu je potrebno i više vremena: boca za konzerviranje zapremine 5 L sa širokim grlom, na njeno dno staviti do 3cm dobro sabijenih svežih listova bokvice, potom preko 1 cm šećera, pa tako naizmenično ređati slojeve sve dok posudu/teglu ne napunite sadržajem do vrha. Preko noći ostane pokriveno i sledeći dan se dopuni opet na isti način koliko je potrebno, postupak se ponavlja sve dok posuda ne bude potpuno i konačno puna. Zatvori se celofanom ili pergamentom. U dvorištu, u nekom zaštićenom mestu se iskopa jama tako da posuda u nju bez teškoća stane, odozgo pritisne daskom i kamenom. Ostatak rupe se popuni zemljom. Boca ostaje u jami 3 meseca i sadržaj u boci vri ravnomernom toplinom zemlje, a iz listova šećer izvlači sirup. Boca se nakon tog vremena izvadi i ceo sadržaj se iscedi u presi za voće i taj se dobijeni sirup jednom prokuva. Willfort ovde ne preporučuje ceđenje kroz tkaninu jer smatra da tako ostaje previše neiskorišćenje mase. Napune se boce i dobro zatvore. Tvrdi da je ovo najbolji lek za sve plućne bolesti. A za one koji nemaju uslova za ovakav način izrade savetuje da se posuda stavi na neko toplo mesto, najbolje pored šporeta, gde će toplota biti ravnomerna, jer prekidanjem procesa vrenja hlađenjem dobija se manje vredan, ako ne i pokvaren sirup. Za ovaj recept je svakako potrebno dosta listova bokvice i nisam našla podatak koliko se sirupa na kraju dobije. Planiram da ga napravim pa ću rezultate rado podeliti.

Willfort, pored ove upotrebe bokvice navodi i lečenje glavobolje (obloge od soka bokvice), bol u uhu leči sok od bokvice nakapan u uho, sveže isceden sok pečen u rakiji kao pomoć u smanjenu bolova kod gihta (masiranje).

Kod plućnih bolesti može se svakako uzimati bikvica u obliku čaja, pomešana sa drugim biljkama: 200g bokvice, 100g listova koprive, 100g plućnjaka, 50g listova i cvetova podbela, 50 g hajdučice. 1 supena kašika na šolju vrele vode. Piju se 2-3 šolje dnevno.

Sledeća kratka anegdota iz dečaćkih dana jednog, sada odraslog, muškarca me je podstakla da slikovito prikažem (jedno od) lekovitih svojstava bokvice. Ličnim isповestima uvek pridajem veliki značaj.

Letopis dečaka iz Mogorića, 1979. godina

“Pamtim svaki dan proveden u Lici, najviše sam voleo tamo ići. Nije se mirovalo, dani su bili kratki za sve što smo hteli. Odmah preko Velebita su nas, decu, spuštali u Rovanjску, i nju smo znali kao svoj džep. Sa Miletom (bratom od strica) sam bio nerazdvojan. On je bio tih i miran, za razliku od mene, ali izuzetno vešt i sposoban, i kao takav mi je odgovarao jer smo bili strašan tandem. Bili smo vršnjaci. Mile je imao dva bicikla i to je bila posebna radost pa je naša parohija pokrivala najmanje 30 km prečnika. Kretanje je bilo bez ograničenja. Bicikl je bio sa ručnim kočnicama i dinomom koja je, okretanjem točka, proizvodila struju za sijalicu, odnosno svetlo na biciklu. Kako to naravno nije bio “advance” model, kočnica je imala ručku prikačenu za guvernal, koja je polugom bila povezana za točak i kočila pritiskajući gumu, a ne felne na točku (oni stariji će znati o kakvom biciklu je reč). Od kuće smo odlazili ranom

zorom i znali se vratiti tek uveče, a onda me majka dobro odelje kad se dozna šta smo uradili (uvek smo nešto uradili). Mileta nikada nisu tukli jer su znali da sam to sve ja smislio, on je tu živeo, probleme nikada nije pravio dok ja ne dođem. Iz mog ugla tako je bilo i pošteno. Kako sam nestrpljiv po prirodi i radoznao preko svake mere, hteo sam još dok je bio dan da po svaku cenu vidim kako radi sijalica, i onda sam besomučno terao bicikl pored sebe, trčao dok sam ga gurao saginjući se sa strane, do točka samo da vidim kako to radi (oduvek su me sve vrste izuma intrigirale) i u toj jurnjavi po neravnom zemljanom putu bicikl je odskočio i ručka od kočnice mi se nabila među oči, tik uz obrvu. Onda tako krvav rešim da se umijem i malo uredim (do higijene mi je uvek bilo stalo) vodom iz lokve sa koje se napaja stoka, al sam samo pogoršao stvar jer sam krv razmazao svuda po kosi i ostatku lica. Takav sam se pojavio na kućnom pragu. Svi su, uglavnom, navikli da dobijaju lomove živaca od mene. Tu se zatekla i jedna strina, klasična oficirska žena, koja se stalno snebivala nad svim i svačim, nosila 7 kofera haljina sa sobom dok smo mi krpili čarape, pred prizorom je pala u nesvest pa je polovina ukućana bila zauzeta s njom, a druga polovina zbrinjavanjem mene. To mi je ostalo u sećanju. Treba da se ušiva, ne treba, većalo se neko vreme, nije lako ni u Gospić otići, pola asfalta ima, pola nema. Presudila je moja majka koja nikada nije bila paničar te donela izmrvljenu bokvicu (kasnije sam saznao šta mi je privila), stavila na ranu, skupila rasekotinu prstima i zalepila flaster preko. Tako je rešen problem ušivanja. Oni ionako nisu imali vremena da me vazda previjaju i vode po ambulantomama. Na scenu je stupila prirodna medicina. Obmotala je par krugova zavoja oko glave pa sam tako podvezan išao narednih dana po selu. Batine sam svakako dobio jer su mi sledovale, bez obzira na moje stanje. Sada, znatno godina kasnije, imam ožiljak između obrva prilično dobro saniran. Ali mnogo čega više nema. Najviše mi fali brat...i cela Lika. “

Mile Vučković je poginuo septembra 1983. na pružnom prelazu u Gospiću kada je voz udario autobus pun putnika. Nije imao vidljive povrede na svom telu, osim male posekotine na slepoočnici. Izgledao je kao da se samo onesvestio. Pretpostavlja se da mu zbog toga nije odmah pružena pomoć. Zbrinjavali su teško povređene. Imao je 17 godina.”

U spomen Miletu i u slavu bokvici.

Dobro otvorite oči i pogledajte malo niže, dole žive gorostasi!

PODSETNIK NA ROKOVE

Dolazi nam april.

Kontinent ima pred sobom presadnju decembarskog i januarskog rasadnika i setvu aprilskog rasadnika. Postoji istoimena epizoda i savetujem da je pogledate,.

Primorje je uveliko u presadnji svih postavljenih rasadnika, ali pre nego što ispoštujete rokove u vašim Projektima i kalendarima savetujem da pogledate dugoročnu prognozu da vas ne bi iznenadila neka bura.

Planine počinju setvu na otvorenom polju pa srećan vam početak setvene sezone. Postavljate sada RPZ. Za ovo ste imali priliku da se spremite jer su pre vas setvu obavili Primorje i Kontinent.

OBAVEŠTENJE O NOVIM PONUDAMA

Do **15.05.2026.** biće dostupne za kupovinu dve nove verzije Projekata bašte, u pitanju su:

- **Projekat balkon bio bašte**

- **Projekat bašte za 10 gredica**

Obe verzije dostupne su i u verzijama za svaku klimatsku zonu (svoju klimatsku zonu birate na web-stranici).

Tako da su svi baštovani ovog puta dobili **gotovo rešenje gde je svaki korak unapred snimljen, ucrtan i isplaniran** tako da nije moguće napraviti grešku u bašti.

Svaki put kada dođete u svoju baštu znaćete tačno šta treba da radite da biste imali baštu koja vas hrani tokom cele godine.

Ako mislite da bi i vama bilo korisno da imate Projekat za svoju baštu, više informacija o obe verzije Projekata bašte možete pogledati ispod:

<https://tragbiljke.com/projekti-bio-baste/>

Kao što znate iz obaveštenja u prošlim Nedeljnicima, **individualni mentorski rad se neće održavati ove sezone.** I ta opcija članstva na našoj edukativnoj platformi je trenutno zatvorena.

Postoji i drugi vid članstva, a to je kolektivni mentorski rad, ulazak u našu Učionicu, odnosno našu celu Zajednicu.

Pa ako mislite da bi vam pomoglo da imate mene kao svog mentora kome možete da postavljate pitanja u Učionici, ali i da učite iz pitanja drugih baštovana, kao i edukativnog sadržaja koji se nalazi u Čitaonici...

Još uvek se možete prijaviti za mart.

Prijava se vrši preko naše web-stranice popunjavanjem jednostavne ankete. Nakon popunjene ankete kontaktiraće vas naš koordinator Goran Pivašević putem aplikacije Viber sa dodatnim informacijama.

Za anketu kliknite ovde: <https://tragbiljke.com/trag-biljke-ucionica/>

Sledeći Nedeljnik očekujte u naredni ponedeljak.

Do tada, ostanite nam dobro!

Biljana,

Trag Biljke Tim